

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางพันธุกรรมของกล้วยไม้ดินค่อนข้างสูง เพราะมีพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต ถึงแม้จะมีรายงานว่า กล้วยไม้ดินมีการกระจายพันธุ์ในสภาพธรรมชาติตามพื้นที่ป่าต่าง ๆ ของประเทศก็ตาม (สลิค และนฤมล, 2545) แต่ปริมาณของกล้วยไม้ดินเหล่านั้นก็ลดลงอย่างรวดเร็วตามเวลาที่ผ่านไป ไม่ว่าจะเป็นการสูญหายอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ หรือ เกิดจากการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อการเกษตร หรือ เกิดจากการนำต้นพืชออกไปใช้ประโยชน์โดยปราศจากการอนุรักษ์ก็ตาม การสูญเสียและการสูญหายดังกล่าวส่งผลให้เกิดการถดถอยทางพันธุกรรม และการจำกัดความหลากหลายของชนิดและพันธุ์ตลอดจนการลดน้อยลงของจำนวนประชากรของพืชเหล่านั้น

สำหรับกล้วยไม้ดินในสกุล *Nervilia* นั้น มีรายงานว่าพบพืชชนิดนี้กระจายพันธุ์ได้ ตั้งแต่ทวีปแอฟริกาถึงทวีปเอเชีย โดยพบประมาณ 65 ชนิด ส่วนในประเทศไทยนั้นมีการสำรวจพบว่ามีกล้วยไม้สกุล *Nervilia* อยู่ 10 ชนิดกระจายพันธุ์อยู่ในป่า ทั้งประเภทป่าผลัดใบ ป่าไม่ผลัดใบ (สลิค, 2549) และป่าดิบชื้นของทุกภาคในประเทศไทย (อบฉันท, 2544) นอกจากนี้ อบฉันท และ ชุมพล (2543) ยังรายงานว่าพบพืชสกุลนี้ 9 ชนิด อาศัยตามที่ลาดเอียงของป่าโปร่งและป่าทุ่งหญ้าที่ค่อนข้างแห้งแล้งและอยู่ในระดับต่ำกว่า 1,000 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

ฉันทนา รายงานไว้เมื่อ พ.ศ. 2550 ว่า ได้สำรวจพบว่ามีกล้วยไม้ดินในสกุล *Nervilia* นี้ เจริญเติบโตในสภาพธรรมชาติในป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และ ป่าดิบเขา ในเขตป่าสงวนแห่งชาติขุนแม่งวง โดยที่มีชนิด *N. aragoana* Gaud. ซึ่งมีชื่อสามัญไทยว่า แผ่นดินเย็นมากกว่าชนิดอื่น และจากการสำรวจในปีเดียวกัน ในพื้นที่ป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอค้อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีการกระจายพันธุ์ของแผ่นดินเย็นในสภาพธรรมชาติค่อนข้างกว้างขวางในพื้นที่ดังกล่าว และ จากการศึกษาและสังเกตลักษณะทางสัณฐานวิทยาของต้นแผ่นดินเย็นเหล่านั้น พบว่าสามารถแยกกลุ่มของพืชดังกล่าวออกได้เป็น 3 กลุ่มของตัวอย่างที่แตกต่างกัน (accession) จึงได้มีการวางแผนการศึกษาถึงลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของต้นพืชในแต่ละกลุ่ม

การศึกษาดังกล่าวครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะและวงจรการเจริญเติบโตของแผ่นดินเย็นที่พบในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยแบ่งกลุ่มของต้นพืชออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะความแตกต่างของใบและดอกมาศึกษา เพื่อได้ประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประจำกลุ่มซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่องานอนุกรมวิธานในการจำแนกพันธุ์ ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยเพื่อ การอนุรักษ์พันธุกรรม และ การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อการใช้ประโยชน์ของกล้วยไม้ชนิดนี้ต่อไปในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved